

καπετὰν Στρατηγόπουλον καὶ τὸν τούτου υἱὸν Παῦλον, καὶ εἰς τοὺς ἐπισημοτάτους τῶν σλαβαβανῶν προυχόντων, τὴν διατήρησιν τῶν ἀρχαίων αὐτῶν προνομίων, ἀπαιτήσας ὁμως παρὰ τῆς πόλεως τὴν πληρωμὴν χαρατίου καὶ τὴν πιστὴν ὑποταγὴν εἰς τὸν σουλτάνον. Οὕτω τὰ Ἰωάννινα περιήλθον ἔκτοτε εἰς τὴν ὀσμανικὴν κυριαρχίαν. Ὁ δὲ Κάρολος Β', καλούμενος τοῦ λοιποῦ δεσπότης Ἄρτης, διετήρησε τὰς λοιπὰς αὐτοῦ κτήσεις, τὰς τε ἠπειρωτικὰς καὶ τὰς νησιωτικὰς, ἐπὶ πληρωμῇ φόρου, καὶ ὑπεχρεώθη προσέτι νὰ παραχωρήσῃ μέρος τῆς Αἰτωλίας εἰς τοὺς νόθους τοῦ Καρόλου Α', οἵτινες ἀνεγνώρισαν ὡσαύτως τὴν κυριαρχίαν τοῦ σουλτάνου· ὥστε οὗτοι οὐδὲν σπουδαῖον πλεονέκτημα ἐκτήσαντο ἐκ τῆς ἐπεμβάσεως ἣν προσεκάλεσαν, καὶ ἐγένοντο παραίτιοι τοῦ νὰ ἐπεκταθῆ μέχρι τῶν χωρῶν τούτων ἢ τῶν Ὀσμανιδῶν ἐξουσία.

Ἐν τούτοις ἐπὶ δεκαετίαν καὶ ἐπέκεινα ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Θεσσαλονίκης καὶ τῶν Ἰωαννίνων ὁ Μουράτ Β' δὲν ἠνώχλησε πάλιν οὔτε τὴν Κωνσταντινούπολιν οὔτε τὰς ἄλλας ἑλληνικὰς χώρας. Ἐν τῷ διαστήματι τούτῳ ἐπέστησε τὴν προσοχὴν αὐτοῦ ἐν μέρει μὲν εἰς τὸν ἐν Ἀσίᾳ ἡγεμόνα τῶν Καραμανίων, πρὸ πάντων δὲ εἰς τὴν Σερβίαν, τὴν Οὐγγαρίαν καὶ τὴν Ἀλβανίαν· διότι ἠσθάνετο τὴν ἀνάγκην νὰ ἀποχωρήσῃ ὅσον ἔνεστι τὰς βορείους ταύτας καὶ δυτικὰς χώρας ἀπὸ τῶν μεσημβρινῶν καὶ ἀνατολικῶν, ἤξευρε δὲ προσέτι τὴν μυστικὴν συνεννόησιν ἣτις ὑφίστατο ἰδίως μεταξὺ τοῦ βασιλέως τῆς Οὐγγαρίας καὶ τοῦ ἡγεμόνος τῶν Καραμανίων καὶ ἣτις προσεκάλεσε τότε νέον τοῦ τουρκομανικοῦ ἐκείνου δυνάστου πόλεμον καὶ νέαν αὐτοῦ ταπείνωσιν. Εἶναι περιττὸν νὰ εἴπωμεν ὅτι κατὰ τὸ σῆθηδες οὔτε οἱ Ἕλληνες οὔτε οἱ Φράγκοι ἐφρόντισαν νὰ ὠφελθῶσιν ἀποχρώντως ἐκ τῆς ἐπιτραπέσις αὐτοῖς ὑπὸ τῶν περιστάσεων ὀπωσοῦν μακρῆς ἀνακαωχῆς. Ὁ μὲν Ἰωάννης Παλαιολόγος ἤλπισεν αὐτίς τὰ πάντα ἐκ τῆς δυτικῆς Εὐρώπης· ὅτι μόνον λόγου ἄξιον ἔπραξεν εἶναι ὅτι ἀνεκαίνισεν ἅπαν τὸ ἐξώτερον τῆς Κωνσταντινουπόλεως τείχος, ὅπως μαρτυροῦσιν αἱ μέχρι τοῦ νῦν σφῶζόμεναι εἰς ἕκαστον σχεδὸν τοῦ τείχους τούτου πύργον ἐπιγραφαί, διαλαμβάνουσαι· «ἀνεκαίνισε τὸ κάστρον ὅλον Ἰωάννης ἐν Χριστῷ αὐτοκράτωρ (¹) ὁ Παλαιολόγος, ἐν ἔτει 6941»—1433. Οἱ δὲ Φράγκοι (καὶ ὁμιλοῦντες ἀπὸ τοῦ νῦν περὶ Φράγκων ἐννοοῦμεν ἰδίως τὴν δυτικὴν Εὐρώπην, διότι ἢ ἐν τῇ κυρίως Ἑλλάδι αὐτοτελῆς αὐτῶν κυριαρχία εἶχε πρὸ μικροῦ ἐντελῶς σχεδὸν ἐκλείπει), οἱ Φράγκοι, λέγομεν, ἀντὶ νὰ πέμψωσι σπουδαῖαν τινὰ ἐπικουρίαν, ἄφηνον τὸν πάπαν νὰ συζητῆ ἐν Φλωρεντίᾳ περὶ τῆς ἐνώσεως τῶν ἐκκλησιῶν. Τότε τῶντι συνεκροτήθη ἡ πολυθρύλητος ἐν Φλωρεντίᾳ σύνοδος, περὶ ἧς δέον νὰ εἴπωμεν πλείοτέρᾳ τινὰ τῶν ὅσα διελάβομεν περὶ τῶν προηγουμένων ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς ἐνώσεως διαπραγματεύσεων.

Ὁ ἀναγνώστης γνωρίζει πρὸ καιροῦ τὴν γνώμην ἡμῶν περὶ τοῦ ζητήματος τούτου. Αἱ περὶ ἐνώσεως ἀπόπειραι ἦσαν μάταιαι, διότι οἱ μὲν δυτικοὶ ἔνωσιν ἐνόουν τὴν ὑποταγὴν τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ρώμης, οἱ δὲ ἡμέτεροι δὲν ἐπέθοντο νὰ ὑποκύψωσιν εἰς τὴν κυριαρχίαν ταύτην, ὡς δυναμένην νὰ ἐπενεργήσῃ ὀλεθρῶς εἰς τε τὴν ἐθνικὴν καὶ τὴν πολιτικὴν ἡμῶν ὑπαρξίν. Ἀλλὰ περὶ τὴν ἐκτίμησιν τῶν γεγονότων τοῦ παρελθόντος ὁ ἱστορικὸς εὗρισκεται ἐνίοτε εἰς τὴν αὐτὴν δυσκολίαν εἰς ἣν εὐρέθησαν καὶ οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες οἵτινες ἐδέησε νὰ ἀποφασίσωσι τίνα ὁδὸν ὀφείλοισι νὰ πορευθῶσιν. Ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς παραλυσίας ἐν ἣ εἶχε περιέλθει κατὰ τοὺς χρόνους

(¹) Ὡς καὶ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐρρήθη, ἐν τοῖς ἐσχάτοις χρόνοις τοῦ Βυζαντίου ἢ χορῆς τῆς προσηγορίας αὐτοκράτωρ ἀντὶ βασιλεὺς εἶναι συχνοτέρα.

